EVROPSKÝ PARLAMENT 2009 - 2014

Dokument ze zasedání

6. 6. 2012 B7-0276/2012

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

v souladu s čl. 110 odst. 2 jednacího řádu

o jednáních o smlouvě OSN o obchodu se zbraněmi
(2012/2636(RSP))

Anneli Jäätteenmäki
za Výbor pro zahraniční věci

B7-0276/2012

Usnesení Evropského parlamentu o jednáních o smlouvě OSN o obchodu se zbraněmi (2012/2636(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na konferenci Organizace spojených národů, na níž proběhnou jednání o smlouvě o obchodu se zbraněmi (ATT) a která se má konat v New Yorku od 2. do 27. července 2012,

– s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN 61/89[1] ze dne 6. prosince 2006 nazvanou „Směrem ke smlouvě o obchodu se zbraněmi: stanovení společných mezinárodních norem pro dovoz, vývoz a převody konvenčních zbraní“, kterou podpořilo 153 členských států OSN a která znamená formální začátek procesu směřujícího k ATT, a na rezoluci 64/48[2] ze dne 2. prosince 2009 o smlouvě o obchodu se zbraněmi, kterou podpořilo 153 členských států OSN, podle níž bylo rozhodnuto svolat konferenci Organizace spojených národů o smlouvě o obchodu se zbraněmi, která se bude konat během čtyř na sebe navazujících týdnů v roce 2012 s cílem vypracovat právně závazný nástroj o nejvyšších možných společných mezinárodních normách pro převody konvenčních zbraní,

– s ohledem na rozhodnutí Rady 2010/336/SZBP ze dne 14. èervna 2010 a na pøedcházející rozhodnutí Rady o èinnostech EU na podporu smlouvy o obchodu se zbranìmi,

– s ohledem na společný postoj EU 2008/944/SZBP, kterým se stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu[3],

– s ohledem na závěry Rady Evropské unie, zejména na závěry ze dne 10. prosince 2007 a z 12. července 2010 o smlouvě o obchodu se zbraněmi,

– s ohledem na svá usnesení ze dne 21. června 2007 o smlouvě o obchodu se zbraněmi: stanovení společných mezinárodních standardů pro dovoz, vývoz a převod konvenčních zbraní[4], ze dne 13. března 2008 o Kodexu chování EU pro vývoz zbraní[5] a ze 4. prosince 2008 o Kodexu chování EU pro vývoz zbraní[6], která zdůrazňují naléhavou potřebu smlouvy o obchodu se zbraněmi,

– s ohledem na odpověď EU na žádost generálního tajemníka OSN ohledně názorů na prvky smlouvy o obchodu se zbraněmi,

– s ohledem na mnoho kampaní občanské společnosti ve světě na podporu silné a pevné

---

[1] http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/499/77/PDF/N0649977.pdf?OpenElement
[2] http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/464/71/PDF/N0946471.pdf?OpenElement
[3] Úř. věst. L 335, 13.12.2008, s. 99.
[4] Přijaté texty, P6_TA(2007)0282.
[5] Přijaté texty, P6_TA(2008)0101.
[6] Přijaté texty, P6_TA(2008)0580.

smlouvy o obchodu se zbraněmi, včetně kampaně za kontrolu zbraní a výzvy nositelů Nobelovy ceny,

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/43/ES ze dne 6. května 2009 o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství[1],

– s ohledem na článek 34 Lisabonské smlouvy,

– s ohledem na čl. 110 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že neexistuje právně závazná celosvětová smlouva o řízení převodů konvenčních zbraní;

B. vzhledem k tomu, že rezoluce Valného shromáždění OSN 64/48 vyzývá členské státy OSN, aby dospěly k účinnému a vyváženému právně závaznému nástroji o nejvyšších možných společných mezinárodních standardech pro převod konvenčních zbraní a aby dosáhly silné a pevné smlouvy;

C. vzhledem k tomu, že Valné shromáždění OSN definovalo smlouvu o obchodu se zbraněmi jako „právně závaznou smlouvu zakotvující společné mezinárodní standardy pro dovoz, vývoz a převod konvenčních zbraní„[2] a cílem států by mělo být, aby „zajistily, že jejich vnitrostátní systémy a interní kontroly budou dodržovat nejvyšší možné standardy prevence převodu konvenčních zbraní z legálního na nelegální trh, kde mohou být používány k teroristickým činům, organizované trestné činnosti a k jiným trestním činnostem“[3];

D. vzhledem k tomu, že nekontrolovaný a neregulovaný obchod se zbraněmi představuje vážnou hrozbu pro místní, vnitrostátní, regionální i mezinárodní mír, bezpečnost, stabilitu, ale i pro demokracii, právní stát a udržitelný sociální a hospodářský rozvoj; vzhledem k tomu, že neregulovaný obchod se zbraněmi je faktorem přispívajícím k ozbrojeným konfliktům, vysídlení osob, organizované trestné činnosti a terorismu;

E. vzhledem k tomu, že smlouva o obchodu se zbraněmi, o níž se bude v roce 2012 vyjednávat, musí obsahovat jednoznačná a závazná ustanovení splňující nejvyšší mezinárodní standardy a být v plném souladu s mezinárodním právem v oblasti lidských práv a mezinárodním humanitárním právem;

F. vzhledem k tomu, že jednotný, koherentní a konsistentní přístup ze strany EU má zásadní význam pro to, aby takováto smlouva byla přijata a účinně provedena v globálním měřítku;

G. vzhledem k tomu, že v oblasti převodu zbraní neexistují závazné povinnosti, které poskytují jednoznačné záruky, pokud jde o mezinárodní lidská práva a mezinárodní humanitární právo;

H. vzhledem k tomu, že Rada zdůraznila, že je nutno vynaložit veškeré úsilí na zajištění toho,

[1] Úř. věst. L 146, 10.6.2009, s. 1.
[2] Rezoluce Valného shromáždění OSN 61/89.
[3] Rezoluce Valného shromáždění OSN 63/240.

aby zasedání přípravného výboru byla co nejobsáhlejší; vzhledem k tomu, že Rada za tímto účelem dne 14. června 2010 přijala rozhodnutí 2010/336/SZBP o činnosti EU na podporu smlouvy o obchodu se zbraněmi v rámci Evropské bezpečnostní strategie s cílem podpořit ATT v členských státech OSN, občanské společnosti a průmyslu;

I. vzhledem k tomu, že společný postoj EU stanovující společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu přispěl od jeho přijetí k harmonizaci vnitrostátních politik členských států EU pro vývoz zbraní a jeho zásady a kritéria oficiálně schválily různé třetí země;

J. vzhledem k tomu, že smlouva o obchodu se zbraněmi musí posilovat odpovědnost a její provádění musí být otevřené a transparentní;

K. vzhledem k tomu, že Charta Organizace spojených národů uděluje členským státům OSN práva a povinnosti, včetně základního práva všech států na individuální nebo kolektivní sebeobranu podle článku 51;

Transparentnost a odpovědnost – klíč k silné smlouvě o obchodu se zbraněmi

1. konstatuje, že hodnota globálního vývozu i nadále roste navzdory hospodářské a finanční krizi a že podíl členských států EU stále činí přibližně 30 % z celkového vývozu a že tyto státy patří mezi největší výrobce a vývozce zbraní na světě[1]; zdůrazňuje proto, že k odpovědnosti a zájmům EU patří to, aby byl vytvořen regulovaný a transparentnější trh se zbraněmi v celosvětovém měřítku a aby k tomu přispívala;

2. uznává, že zbrojařský průmysl přispívá k tvorbě pracovních míst a hospodářskému růstu; je nicméně přesvědčen, že špatně regulovaný, nekontrolovaný a netransparentní obchod se zbraněmi vede k nezodpovědnému obchodování se zbraněmi, je příčinou zbytečného lidského utrpení, podněcuje ozbrojené konflikty, nestabilitu, teroristické útoky a korupci, oslabuje mírové procesy, řádnou správu a společensko-hospodářský rozvoj a vede ke svržení demokraticky zvolených vlád a k porušování zásad právního státu, lidských práv a mezinárodního humanitárního práva;

3. vyzývá proto k tomu, aby jednání o právně závazné mezinárodní smlouvě o obchodu se zbraněmi, která proběhnou v červenci 2012, představovala díky větší transparentnosti a odpovědnosti historický krok vpřed tím, že vytvoří nejvyšší mezinárodní standardy a kritéria pro hodnocení rozhodnutí o převodu, dovozu a vývozu konvenčních zbraní;

4. vyzývá mezinárodní společenství, aby prokázalo své odhodlání k regulaci mezinárodního obchodu se zbraněmi tím, že plně využije jednacího řádu s cílem dosáhnout shody ohledně komplexního znění, které bude zahrnovat veškeré hlavní otázky nezbytné pro dosažení silné smlouvy, která by měla být schválena na konferenci v červenci 2012;

5. vyzývá k rychlému postupu vyjednávání a bezodkladnému přijetí globální komplexní smlouvy OSN o obchodu se zbraněmi a k jejímu okamžitému vstupu v platnost;

[1] Údaje pocházejí z hodnot ukazatele vývoje institutu SIPRI (vyjádřeno v USD ve stálých cenách roku 1990) a jsou k dispozici na následující stránce: http://www.sipri.org/databases/armstransfers/background/explanations2_default

Oblast působnosti

6. zdůrazňuje, že účinná dohoda by měla pokrývat co nejširší spektrum činností v oblasti obchodu s konvenčními zbraněmi včetně dovozu, vývozu, převodu (včetně tranzitu a převozu i dočasného dovozu a vývozu a zpětného vývozu), výroby v rámci zahraniční licence, řízení zásob a veškerých souvisejících služeb, včetně zprostředkování, dopravy a financování;

7. domnívá se, že účinná smlouva by měla pokrývat všechny aspekty obchodu s konvenčními zbraněmi včetně převodů mezi státy či mezi státem a konečným uživatelem, včetně komerčního prodeje, pronájmů a také půjček, darů, pomoci a jakýchkoli dalších forem převodu;

8. je přesvědčen, že účinná smlouva by měla také pokrývat co nejširší spektrum konvenčních zbraní, včetně ručních a lehkých zbraní a munice, nehmotných převodů, komponentů a technologií souvisejících s jejich používáním, výrobou či údržbou ať už pro vojenské použití či jiné účely v oblasti bezpečnosti a vymáhání práva;

9. domnívá se, že je nutno věnovat řádnou pozornost značení a sledovatelnosti konvenčních zbraní a munice s cílem posílit odpovědnost a zabránit převodu zbraní na nelegální příjemce;

Kritéria a mezinárodní standardy

10. je přesvědčen, že dlouhodobý úspěch smlouvy o obchodu se zbraněmi závisí na přijetí co nejvyšších, nejpevnějších a nejjasnějších standardů;

11. vyzývá k tomu, aby smlouva o obchodu se zbraněmi smluvním státům připomínala, že veškerá rozhodnutí o převodu zbraní musí být plně v souladu s jejich stávajícími mezinárodními závazky, zejména s ohledem na mezinárodní právo v oblasti lidských práv a mezinárodní humanitární právo, a musí být v souladu s Chartou OSN, včetně sankcí a uvalení embarga na zbraně ze strany regionálních organizací a Rady bezpečnosti OSN; zastává názor, že smluvní strany by neměly převádět zbraně do zemí, kde je velké riziko, že budou použity k vážnému porušování mezinárodního práva v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva nebo toto porušování umožní, včetně genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů;

12. naléhavě vyzývá členské státy OSN, aby přijaly dodatečná závazná kritéria (vytvořená jako mezinárodní standardy), která by sloužila jako pokyny pro osoby a subjekty, které rozhodují o vývozu zbraní; domnívá se, že by tato kritéria měla zahrnovat zejména údaje o cílové zemi, pokud jde o řádnou správu, demokracii, právní stát, lidská práva, nešíření zbraní, boj proti korupci, riziko zneužití zbraní, dopad na společensko-hospodářský vývoj dané země a zachování míru a bezpečnosti v regionu; domnívá se, že ve smlouvě by měla být podrobně rozpracována specifická protikorupční opatření;

13. vyzývá k tomu, aby tato kritéria byla vypracována ve formě pokynů pro vypracovávání posouzení rizik jako základu pro přijímání rozhodnutí o převodech zbraní;

14. vyzývá Evropskou unii, aby bez ohledu na výsledek jednání o ATT i nadále dodržovala co

nejvyšší standardy při výkladu společného postoje EU o vývozu zbraní (2008/944/SZBP) a jeho osm kritérií, zejména pokud jde o mezinárodní právo v oblasti lidských práv a mezinárodní humanitární právo;

Opatření v oblasti provádění a podávání zpráv

15. zdůrazňuje význam, který má účinné a důvěryhodné provedení dohody o obchodu se zbraněmi, přičemž zdůrazňuje význam přijetí závazku k transparentnosti a odpovědnosti ze strany smluvních států a zlepšení spolupráce mezi příslušnými orgány;

16. zdůrazňuje, že silná smlouva o obchodu se zbraněmi musí obsahovat ustanovení a ukazatele zavazující smluvní strany k tomu, aby přijaly vnitrostátní právní předpisy a zřídily vnitrostátní orgán odpovědný za kontrolu veškerých převodů předmětů, které spadají do oblasti působnosti této dohody, a také za splnění veškerých požadavků v oblasti podávání zpráv a provádění dohody; zastává názor, že provádění smlouvy o obchodu se zbraněmi by se mělo vztahovat na kontrolu konečných uživatelů a činnost zprostředkovatelů, včetně registrace hospodářských subjektů a udělování licencí k jejich činnosti, zveřejňování nezbytných informací a plné podpůrné dokumentace ze strany žadatelů před vydáním povolení k vývozu a rovněž legislativních opatření, která stanoví, že všechny převody konvenčních zbraní a munice, které nemají licenci vnitrostátních orgánů nebo nejsou v souladu se smlouvou, jsou trestnými činy;

17. je přesvědčen, že účinné provádění smlouvy bude záviset na prosazování transparentnosti a výměně informací a osvědčených postupů mezi smluvními stranami, pokud jde o rozhodnutí týkající se vývozu, dovozu a převodu zbraní;

18. je přesvědčen, že zkušenosti získané při vývoji registru OSN pro konvenční zbraně usnadní dosažení takovéto transparentnosti a výměny informací, a vyzývá k dalšímu rozšíření kategorií zbraní tohoto registru, včetně ručních a lehkých zbraní a munice;

19. vyzývá k tomu, aby smlouva o obchodu se zbraněmi zahrnovala pevná a jasná ustanovení pro pravidelné každoroční podávání zpráv smluvními stranami o veškerých rozhodnutích o převodech zbraní, včetně informací o typech, množství a příjemcích zařízení, jehož převod byl povolen, a o provádění smlouvy a jejích ustanovení v plném rozsahu; požaduje, aby smlouva o obchodu se zbraněmi rovněž požadovala, aby smluvní strany vytvořily systém podrobných záznamů o všech mezinárodních obchodech a transakcích, které prošly jejich vnitrostátními kontrolními systémy, alespoň za posledních 20 let;

20. vyzývá k vytvoření účelového útvaru pro provádění a podporu smlouvy o obchodu se zbraněmi, k jehož povinnostem by patřilo shromažďování a analýza zpráv smluvních stran, a vyzývá generálního tajemníka OSN, aby zveřejňoval výroční zprávu s dalšími návrhy na posílení operačních ustanovení smlouvy; požaduje, aby útvar pro provádění a podporu smlouvy o obchodu se zbraněmi měl právo také analyzovat údaje o převodech zbraní a odhalovat nesrovnalosti a případná porušení smlouvy a podávat o tom zprávy shromáždění smluvních stran;

21. požaduje, aby tyto zprávy byly k dispozici všem příslušným orgánům;

22. vyzývá k tomu, aby byla každý rok organizována zasedání smluvních stran a jednou za pět

let hodnotící konference, přičemž by byla podporována účast organizací občanské společnosti na těchto setkáních;

23. je přesvědčen, že dlouhodobý úspěch smlouvy o obchodu se zbraněmi závisí na plné transparentnosti a odpovědnosti vůči příslušným vnitrostátním orgánům, včetně parlamentních kontrolních orgánů ve vyvážejících a dovážejících zemích; vyzývá proto k zavedení silných mechanismů transparentnosti, včetně podávání výročních zpráv, aby se posílila úloha parlamentů, pokud jde o odpovědnost, kterou vůči nim nesou jejich vlády v souvislosti s rozhodnutími o vývozech, dovozech a přenosech zbraní;

24. je přesvědčen, že každá smluvní strana požadující podporu při provádění svých závazků vyplývajících ze smlouvy o obchodu se zbraněmi by měla získat nezbytnou podporu a technickou pomoc; vyzývá Evropskou unii, aby pokračovala ve svých činnostech zaměřených na pomoc a posílila svou podporu mimo jiné v oblastech legislativní pomoci, budování institucí, administrativní podpory a podpory odborných znalostí na vnitrostátní úrovni ve všech subjektech zapojených do systému kontroly převodů, a to včetně organizací občanské společnosti a parlamentů;

Úloha EU a EP

25. uznává koherentní a konsistentní úlohu, kterou plní EU a její členské státy při podpoře mezinárodního procesu směřujícího k zajištění dohody o obchodu se zbraněmi; vyzývá k pokračujícímu závazku a pomoci v období před konáním konference, a to i na nejvyšší politické úrovni v demarších a na schůzkách na nejvyšší úrovni předcházejících červencové konferenci, i v rámci procesu ratifikace a provádění smlouvy;

26. je přesvědčen, že odpověď EU na žádost generálního tajemníka OSN o názory ohledně prvků smlouvy o obchodu se zbraněmi představuje patřičný základ pro koordinovaný postup členských států EU na mezinárodní konferenci o smlouvě o obchodu se zbraněmi;

27. naléhavě vyzývá místopředsedkyni Komise, vysokou představitelku, aby se zapojila do intenzivních konzultací se všemi členskými státy EU a koordinovala je, aby tak zajistila, že EU bude vystupovat jednotně a bude podporovat silný postoj;

28. vyzývá členské státy, aby na konferenci v souladu se svými závazky vyplývajícími z Lisabonské smlouvy prosazovaly postoje Unie nastíněné v odpovědi generálnímu tajemníkovi OSN s cílem zajistit ambiciózní výsledek a silnou smlouvu o obchodu se zbraněmi; vyzývá proto členské státy EU, aby delegaci EU, která se jednání bude účastnit, otevřeně a jasně vyjádřily svou plnou podporu;

29. vítá prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky v souladu s čl. 34 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii, v němž Parlamentu předloží postoj, který EU před konferencí zastává;

*

* *

30. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, Organizaci spojených národů a vnitrostátním parlamentům členských států EU.